

KAPESNÍ SLOVNÍK COPYRIGHT POJMŮ

AUTORSKÉ DÍLO

Dílo je **jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora**, fyzické osoby. Autorem se stává každý, kdo vytvoří nějaké autorské dílo. Může jít o **film, seriál, hudbu, knihu, obraz, sochu, fotografii, počítačový program** atd. Jelikož může vytvoření díla trvat i několik let a tvůrce do něj investuje svůj čas a finance, mají autorská díla speciální právní ochranu v zákoně v podobě **autorských práv**.

AUTORSKÉ PRÁVO

Poskytuje autorovi **exkluzivní oprávnění** rozhodovat o tom, jak bude jeho dílo užito. Držitel může autorské právo (resp. jeho část nazvanou jako autorské právo majetkové) ke svému dílu **převést za úplatu či bezúplatně**. Autorské právo **se dědí**, ale platí jen 70 let po smrti autora.

AUTORSKÝ ZÁKON

Jedná se o **zákon 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů** ze 7. 4. 2000. Účinnosti nabyl 1. prosince roku 2000 a od té doby byl několikrát novelizován. **Upravuje autorskoprávní otázky** včetně oblasti výkonu kolektivní správy autorských a souvisejících práv.

DOWNLOAD (STAHOVÁNÍ DĚL)

Rozšířený názor, že stahování nebo streamování autorských děl pro osobní použití nepředstavuje porušení zákona, není právně podložené. Odborníci i soudy se shodují, že pokud uživatel **využívá obsah i mimo službu, kde jim byl zpřístupněn**, např. na různých přehrávačích, úložištích, torrentech apod., jejich jednání **zásadně není v souladu se zákonem**. Viz například rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-527/15.

DRM (DIGITAL RIGHTS MANAGEMENT)

Digitální správa autorských práv značí technologii, která **omezuje** nebo **kontroluje**, jakým způsobem lze digitální obsah (například filmy, hudbu nebo e-knihy) kopírovat, sdílet nebo přehrávat. DRM **pomáhá chránit práva** autorů a distributorů proti neoprávněnému užití.

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Duševním vlastnictvím se rozumí všechna výhradní práva přiznaná k duševním tvorbám. Dělí se na **dvě kategorie**. Tou první je „**průmyslové vlastnictví**“, tj. vynálezy (patenty), ochranné známky, průmyslové vzory a modely a zeměpisná označení, druhou „**autorské právo**“, tj. umělecká a literární díla.

EMBEDOVÁNÍ, FRAMOVÁNÍ

Embedování či framování znamená **šíření děl prostřednictvím odkazů** nebo tzv. **framů**. Ve společnosti koluje **obecně rozšířený omyl, že jde o povolené a legální jednání**, ale není tomu tak. To znamená, že se nelze zbavit odpovědnosti za porušení autorského práva jen proto, že není použit konkrétní soubor „nesoucí“ dílo, nýbrž pouze proklík vedoucí k souboru.

GEOBLOKACE

Omezení přístupu k digitálnímu obsahu podle geografické polohy uživatele. Například některá videa nebo služby jsou dostupné **pouze v určité zemi**, protože držitelé práv **neumožňují jejich šíření jinde**. Geoblokace se provádí podle IP adresy zařízení.

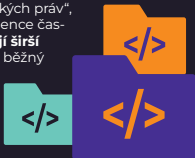

Legální zdroje zábavy na jednom místě: www.normalnelegalne.cz

OPEN SOURCE

Označení pro software, jehož **zdrojový kód je veřejně přístupný** a může být volně používán, upravován i šířen. Open source programy nejsou automaticky „volně dostupné“ nebo „bez autorských práv“, ale jejich licence často umožňují širší použití než běžný komerční software.

PEER-TO-PEER (P2P)

Jde o **typ počítačových sítí**, kdy spolu jednotliví klienti komunikují přímo, bez serveru jako prostředníka. **Předností** sítě P2P je, že s **rostoucím počtem klientů** (resp. uživatelů) **roste i přenosová rychlost**. Uživatelé tak mohou lehce sdílet jakákoliv data. Technologie P2P je často spojována s **online pirátstvím**, tedy s nelegálním sdílením a stahováním děl chráněných autorskými právy.

PIRÁTSKÉ SERVERY

Nelegální úložiště na internetu, která nabízejí bezplatně, nebo za poplatek, **filmy a seriály ke stažení nebo streamování, aniž by disponovala autorskými právy**. V názvu úložišť se často vyskytuje **share, hell, rapid, uloží** atd. Majitelé úložišť na této nelegální nabídce a protiprávním jednání **vydělávají** buď **prostřednictvím poplatků** za stažení, nebo **umísťováním reklamy**.

PIRÁTSTVÍ

Jakékoli **neoprávněné nakládání s autorským dílem**. Jde o porušení práv chráněných autorským zákonem. Může jít o **nahrání či upload** díla (filmů, seriálů, hudby) na internet za účelem jeho dalšího stahování (tzv. download), ale i **vkládání odkazů** (tzv. embedování), **vedoucích k autorskému dílu**. Toto jednání **může být postiženo dle norem civilního, nebo dokonce trestního práva**.

STREAMING (STREAMOVÁNÍ)

Způsob sledování nebo poslechu obsahu (například filmu, seriálu nebo hudby) přes internet **bez nutnosti jeho stažení** do zařízení. Uživatel přehrává obsah **přímo online**, zatímco data jsou postupně načítána. Streamování **neznamená vlastnictví** obsahu – uživatel má pouze **dočasný přístup**.

TORRENTY

Tato **nelegální úložiště obsahu** jsou založená na principu peer-to-peer. To znamená, že data proudí přímo od jednotlivých uživatelů k dalším uživatelům. **Stažení filmu z tohoto typu pirátského serveru představuje porušení zákona**. **Trestné je i jakékoli následné sdílení a šíření** staženého filmu, a to včetně odkazu, který na něj vede.

UPLOADER

Jako uploader je označován **člověk, který na internet nahrává díla za účelem jejich dalšího stahování** ostatními uživateli internetu. Zároveň je tak označován i **program, který umožňuje spravování a sdílení souborů přes internet**. Takového jednání se posuzuje jako **neoprávněné užití díla**, a to bez rozdílu v motivaci uploadera.

UPLOADOVÁNÍ

Nahrání dat. Pokud jsou **uploadována díla na internet za účelem jejich stahování** (downloadu) nebo streamování ostatními uživateli, jde o neoprávněné a tedy protiprávní jednání. Je posuzováno jako **neoprávněné užití díla**, a to bez ohledu na to, zda cílem uploadera byl finanční zisk, nebo slo o sportovní či zájmovou motivaci nebo pouhou snahu získat si sympatie okolí. V současné době probíhají **desítky trestních řízení** s uploadery různých úložišť.

VOLNÉ DÍLO (PUBLIC DOMAIN)

Dílo, na které se již **nevztahuje autorskoprávní ochrana** – například proto, že uplynula doba ochrany (v ČR obvykle 70 let po smrti autora), nebo dílo nikdy chráněno nebylo. Volné dílo může kdokoli volně používat, upravovat a šířit **bez souhlasu autora** a bez nutnosti platit odměnu.

WAREZ

Jde o výraz z počítačového slangu. Pochází z anglického slova wares (zboží) a označuje **autorská díla, s nimiž je nakládáno nelegálně**, zejména v rozporu s autorským právem. Podle druhu bývá někdy warez rozdělován na **gamez** (počítačové hry), **appz** (aplikace), **crackz** (cracky) a také **moviez** (filmy). Nejčastějším způsobem šíření warezu je internet.

ZÁKONNÁ LICENCE

Právní výjimka, která umožňuje využívat autorské dílo i **bez předchozího souhlasu** autora, ale pouze za přesné daných podmínek stanovených zákonem. Typickým příkladem je například užití pro výuku nebo pro osobní potřebu. Autor má v některých případech **nárok na přiměřenou odměnu**, kterou vybírají a rozdělují kolektivní správci.

INTERNETOVÉ PIRÁTSTVÍ

Neoprávněné užití (např. upload) filmů, seriálů, hudby a jiných **autorských děl**, zjednodušeně řečeno **pirátství, je protiprávní**. Podle okolností **může být toto jednání postiženo podle norem občanského, nebo dokonce trestního práva**.

KOLEKTIVNÍ SPRÁVA AUTORSKÝCH PRÁV

Systém, kdy **práva autorů** (např. hudebníků, filmařů nebo spisovatelů) **spravuje profesionální organizace**. Tyto organizace **vybírají odměny** (např. za veřejné užití děl) a rozdělují je mezi autory. V ČR působí např. OSA, DILIA, INTERGRAM, OOA-S nebo GESTOR.

LICENCE

Licence je **smluvní oprávnění k užití díla**. Může být výhradní (udělená jednomu) nebo nevýhradní (více subjektům), za odměnu či bezplatně, na určitý způsob, dobu, území či bez omezení. **Výjimkou jsou licence Creative Commons (CC)**. Díla s tímto označením smí být užívána **zdarma** za podmínek, jež určil autor díla. Obvykle jde o užití **k nekomerčním účelům**.

Nesledujte, neposlouchejte a nečtěte **pirátský obsah**.

Ale jen ten, který **respektuje práva autorů**.

NORMÁLNĚ – LEGÁLNĚ!